

ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยืคโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

Variables Affecting to Level of School – Based Management for Basic Education Schools

ศิริกาญจน์ ไกรบำรุง¹

Sirikarn Kraibamrung¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยืคโรงเรียนเป็นฐาน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (2) เพื่อศึกษาระดับของตัวแปรต้น 5 ตัวแปรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ (2.1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน (2.2) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน (2.3) เจตคติของครูต่อการบริหารแบบยืคโรงเรียนเป็นฐาน (2.4) วัฒนธรรมโรงเรียน (2.5) ความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ (3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของระดับตัวแปรต้น คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน เจตคติของครูต่อการบริหารแบบยืคโรงเรียนเป็นฐาน วัฒนธรรมโรงเรียน และความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ที่ส่งผลกระทบต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยืคโรงเรียนเป็นฐาน วิธีการวิจัย กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียน สังกัดสำนักงาน

¹ นักศึกษา าระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

¹ Ph.D. Candidate in Education Administration ,Faculty of Education, Vongchavalitkul University

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 60 โรงเรียน ใน 4 จังหวัด คือ นครราชสีมา ขอนแก่น บุรีรัมย์ และชัยภูมิ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการให้ความน่าจะเป็นของการได้รับเลือกเป็นปฏิภาคกับจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน เจตคติของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน วัฒนธรรมโรงเรียน ความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ให้ผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนละ 1 คน และครูผู้สอนโรงเรียนละ 5 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ การวิเคราะห์วิธี

ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับเกิดผลจากการปฏิบัติงานนั้นแล้ว

2. ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเป็นผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับสูง มีการบริหารการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ครูมีเจตคติที่ดีมากต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน ในจำนวน 60 โรงเรียนจำนวนร้อยละ 33.33 มีวัฒนธรรมแบบครอบครัว ร้อยละ 35.00 มีวัฒนธรรมแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา ร้อยละ 6.66 มีวัฒนธรรมแบบราชการ ร้อยละ 10.00 มีวัฒนธรรมแบบการตลาด ร้อยละ 15.00 ไม่สามารถจัดประเภทได้ บุคลากรในชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่อยู่ในระดับปานกลาง

3. เมื่อวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์วิธี พบว่า ตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน คือ (1) ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก($\beta = 0.35$) และมีอิทธิพลทางอ้อม ผ่านระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน ผ่านระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน ไปสู่ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน (2)ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก($\beta = 0.27$) และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน ผ่าน

ระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนไปสู่ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน(3) ระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน($\beta = 0.21$) (4) วัฒนธรรมโรงเรียน1) แบบครอบครัwmิอิทธิพลทางตรงเชิงลบ($\beta = - 0.11$) และมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบผ่านระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานและผ่านวัฒนธรรมโรงเรียนแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา 2)วัฒนธรรมโรงเรียนแบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา มีอิทธิพลทางบวก ($\beta = 0.07$)3) วัฒนธรรมโรงเรียนแบบราชการ มีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน 4)วัฒนธรรมโรงเรียนแบบการตลาดไม่มีอิทธิพลต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน (5)ระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก($\beta = 0.13$)

คำสำคัญ : การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน, ความเป็นนำทางวิชาการ, การบริหารการเปลี่ยนแปลง, เจตคติครู, วัฒนธรรมองค์กร, ความร่วมมือของชุมชน

Abstract

This research was aimed at (1) studying the level of school-based management for Basic Education Schools, (2) studying the levels of five independent variables of Basic Education Schools namely: (2.1) academic leadership of school directors; (2.2) change management of school directors; (2.3) teachers' attitude towards school-based management; (2.4) school culture; and (2.5) cooperation of personnel in communities where schools located , (3) studying the effect of independent variables that consisted of the academic leadership of school directors, change management of school directors, teachers' attitude towards school-based management, school culture, and cooperation of personnel in communities where schools located on the level of school-based management.

Research methodology: The sample consisted of 60 schools under the supervision of the Office of the Basic Education Commission which were located in four provinces i.e. Nakhon Ratchasima, Khon Kaen, Buriram and Chaiyaphum. The sample was selected by probability of selection proportionate to the number of teachers per school. Research instruments were the questionnaires on school-based management, academic leadership of school directors, change management of school directors, teachers' attitude towards school-based management, school culture, and cooperation of personnel in communities where schools located. Questionnaire informants were an administrator and five teachers of each school. Mean, Standard deviation and Path analysis were used to analyze data.

Results indicated that:

1. The school-based management was at the level of performance results.
2. School directors had high academic leadership level, and much change management level. School teachers had very good attitude level towards school-based management. Among the 60 schools, 33.33% had family culture, 35% had change-development culture, 6.66% had bureaucratic culture, 10% had marketing culture, while 15% culture could not be identified. Personnel in the communities where schools located provided fair level cooperation.
3. The independent variables that affected the level of school-based management performance were: (1) The level of academic leadership of school directors directly and positively affected the school-based management performance ($\beta = 0.35$). It indirectly affected school-based management performance through level of change management of school directors and through level of teachers' attitude towards school-based management to level of school-based management performance., (2) The level of change management of school directors directly and positively affected the level of school-based management performance

($\beta = 0.27$). It also indirectly affected school-based management performance through level of teachers' attitude towards school-based management and through cooperation of personnel in communities where school located to the school-based management performance., (3) The level of teachers' attitude towards school-based management directly and positively affected the level of school-based management performance ($\beta = 0.21$)., (4) School Culture: 1) The family school culture directly but negatively affected the level of school-based management performance ($\beta = -0.11$), and indirectly and negatively affected school-based management performance through teachers' attitude towards school-based management and through change-development school culture., (2) The change-development school culture positively affected the level of school-based management performance ($\beta = 0.07$)., 3) The bureaucratic school culture indirectly but positively affected school-based management performance through level of teachers' attitude towards school-based management., 4) The marketing school culture did not affect the level of school-based management performance., and 5) The level of cooperation of personnel in communities where schools located directly and positively affected the level of school-based management performance ($\beta = 0.13$).

Keywords: school-based management, academic leadership, change management, teacher's attitude, school culture, community cooperation

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง อีกทั้งยังกำหนดให้โรงเรียนบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน (School - Based Management : SBM) จากข้อกำหนดดังกล่าว โรงเรียนต่างๆ ได้เริ่มปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน ดังต่อไปนี้

ดิเรก สายศิริวิทย์ (2545) ได้วิจัยพบว่า โรงเรียนปฏิบัติการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐานด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการกระจายอำนาจปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วม ปฏิบัติในระดับมาก ด้านการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้กับประชาชน ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารตนเอง ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการตรวจสอบและการถ่วงดุล ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก อุมัง สวาลัง (2545) วิจัยพบว่า การดำเนิน

การบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การดำเนินการในแต่ละด้าน ดังนี้ (1) การกระจายอำนาจได้ดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง (2) การมีส่วนร่วมได้ดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง (3) การบริหารตนเองได้ดำเนินการอยู่ในระดับมาก (4) การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบได้ดำเนินการอยู่ในระดับมาก (5) ความรับผิดชอบตรวจสอบได้ ได้ดำเนินการอยู่ในระดับมาก (6) การมีภาวะผู้นำแบบเกื้อหนุนได้ดำเนินการอยู่ในระดับมาก ไพศาล เลาหะโชติ (2546) วิจัยพบว่า การปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน ของโรงเรียนขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่ละองค์ประกอบในการปฏิบัติ มีระดับดังนี้ การกระจายอำนาจมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การพัฒนาวิชาชีพครูมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การเผยแพร่สารสนเทศมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การเลือกผู้บริหารโรงเรียนที่เหมาะสมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก การมีวิสัยทัศน์มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ การให้รางวัลมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง นิภา พงศ์วิรัตน์ (2547) วิจัยพบว่า การดำเนินงานการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมี 8 องค์

ประกอบหลัก 12 องค์ประกอบย่อยและ 90 ตัวชี้วัด ได้แบ่งการดำเนินงานเป็น 5 ระดับ คือ ระดับ 1 รับรู้ ระดับ 2 เริ่มทำ ระดับ 3 ทำแล้ว ระดับ 4 เกิดผล ระดับ 5 เผยแพร่ ระดับการดำเนินงานการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) อยู่ในระดับทำแล้ว ($\bar{X} = 3.12$ S.D. = 0.88 C.V. = 28.19) แต่ละโรงเรียนมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกันมากในแต่ละองค์ประกอบ สรายุทธ โคนอก (2549) วิจัยพบว่า การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับเกิดผลการปฏิบัติขึ้นแล้ว แต่ก็มีความแปรปรวนในการปฏิบัติค่อนข้างมาก จากการประมวลผลการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน พบว่า ยังมีระดับการปฏิบัติที่แตกต่างกันหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งยังมีความแปรปรวนในการปฏิบัติ ดังจะเห็นจากค่าสัมประสิทธิ์ของความแปรผันมีค่าอยู่ระหว่าง 8.27 ถึง 31.89 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) เพื่อศึกษาระดับของตัวแปรต้น ตัวแปรที่ 2.1, 2.2, 2.3, 2.5 และ 2.4 ศึกษาวัฒนธรรมในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2.1) ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน

(2.2) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน

(2.3) เจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน

(2.4) ประเพณีวัฒนธรรมโรงเรียน

(2.5) ความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่

(3) เพื่อศึกษาอิทธิพลของระดับของตัวแปรต้น ด้านความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน เจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน วัฒนธรรมโรงเรียน และความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ที่ส่งผลกระทบต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ (1) ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน (2) ระดับ การบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน (3) ระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน (4) ประเภทวัฒนธรรมโรงเรียน (5) ระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 60 โรงเรียน เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความแปรปรวนมากเพียงพอที่จะวิเคราะห์หาค่าสถิติในการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย จึงกำหนดโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ใน 4 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดขอนแก่น จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ เป็นกรอบในการเลือกโรงเรียน ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการให้คำแนะนำจะเป็นของการได้รับเลือกเป็นปฏิภาคกับจำนวนครูในแต่ละโรงเรียน (Sudman, 1976) ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย คือผู้บริหารโรงเรียน

1 คน และครูที่สุ่มมาโรงเรียนละ 5 คน รวมผู้บริหาร 60 คน ครู 300 คน

เครื่องมือและวิธีการวัดตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรตาม

การบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน วิธีการวัด ใช้แบบสอบถามของสรายุทธ โทนอก (2549) ที่สร้างจากองค์ประกอบการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานของนิภา พงศ์วิรัตน์ (2547) ครอบคลุมองค์ประกอบหลักทั้ง 8 องค์ประกอบ ใช้วัดระดับการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ขั้น คือ ขั้นรับรู้ ขั้นเริ่มทำ ขั้นทำแล้ว ขั้นเกิดผลและขั้นเผยแพร่ จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ใช้สอบถามผู้บริหาร 1 คน และครู 5 คน ของแต่ละโรงเรียน

ตัวแปรต้น

1. ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน วิธีการวัด ใช้แบบสอบถามของราชนันท์ บุญธิมา (2542) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับปฏิบัติน้อยที่สุดถึงมากที่สุด จำนวน 6 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.90 ใช้สอบถามผู้บริหาร 1 คน และครู 5 คน ของแต่ละโรงเรียน

2. การบริหารการเปลี่ยนแปลง
ของผู้อำนวยการโรงเรียนวิธีการวัด ใช้
แบบสอบถามของ ราชนย์ บุญธิมา (2542)
เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
จากระดับการปฏิบัติน้อยที่สุดถึงมากที่สุด
จำนวน 14 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92
ใช้สอบถามผู้บริหาร 1 คน และครู 5 คน
ของแต่ละโรงเรียน

3. เจตคติของครูต่อการบริหารแบบ
ยึดโรงเรียนเป็นฐาน วิธีการวัดใช้แบบวัด
เจตคติต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็น
ฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับถามความรู้สึกของครู
จากไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งถึงมีความรู้สึกเห็น
ด้วยอย่างยิ่งต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียน
เป็นฐานเป็น มีจำนวน 20 ข้อ มีค่าความ
เชื่อมั่นเท่ากับ 0.941 ใช้สอบถามครู 5 คน
ของแต่ละโรงเรียน

4. ความร่วมมือของบุคลากรในชุมชน
ที่โรงเรียนตั้งอยู่ วิธีการวัด ใช้แบบสอบถามที่
ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบมาตราส่วนประมาณ
ค่า 5 ระดับ จากระดับมีความร่วมมือของ
บุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่น้อยที่สุด
ถึงมากที่สุดจำนวน 20 ข้อ มีค่าความเชื่อ
มั่นมีค่า 0.98 ใช้สอบถามผู้บริหารโรงเรียน
1 คน และครู 5 คน ของแต่ละโรงเรียน

5. วัฒนธรรมโรงเรียน วิธีการวัด
ใช้แบบสอบถามของสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์
(2548 : 98, 321) เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับความเป็น
จริงน้อยที่สุดถึงมากที่สุดจำนวน 16 ข้อ มี
ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.88 ใช้สอบถามผู้
บริหารโรงเรียน 1 คน และครู 5 คน ของ
แต่ละโรงเรียน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติและวิธีวิเคราะห์ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาลักษณะของ
ตัวแปรตามและตัวแปรต้นโดยใช้คอมพิวเตอร์
โปรแกรม SPSS for Windows

2. การวิเคราะห์หาค่าใช้วิเคราะห์ข้อมูล
เพื่อค้นหาค่าสถิติของตัวแปรต้นที่มี
ต่อตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้
คอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Windows ,
และ LISREL (Student Version)

ผลการวิจัย พบว่า

1. โรงเรียนบริหารแบบยึดโรงเรียน
เป็นฐานอยู่ในระดับเกิดผลจากการปฏิบัติ
งานนั้นแล้ว

2. ผู้อำนวยการโรงเรียนมีความเป็น
ผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับสูง ผู้อำนวยการ

โรงเรียนมีการบริหาร การเปลี่ยนแปลงอยู่ใน ปานกลาง

ระดับมาก ครูมีเจตคติที่ดีมากต่อการบริหาร

แบบยึกโรงเรียนเป็นฐาน ในจำนวน 60

โรงเรียน จำนวนร้อยละ 33.33 มีวัฒนธรรม

แบบครอบครัว ร้อยละ 35.00 มีวัฒนธรรม

แบบเปลี่ยนแปลงพัฒนา ร้อยละ 6.66 มี

วัฒนธรรมแบบราชการ ร้อยละ 10.00 มี

วัฒนธรรมแบบการตลาด ร้อยละ 15.00 ไม่

สามารถจัดประเภทได้ บุคลากรในชุมชนให้

ความร่วมมือกับโรงเรียนที่ตั้งอยู่อยู่ในระดับ

3. อิทธิพลของระดับของตัวแปรต้น

ที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบ

ยึกโรงเรียน เป็นดัง ภาพประกอบ 2

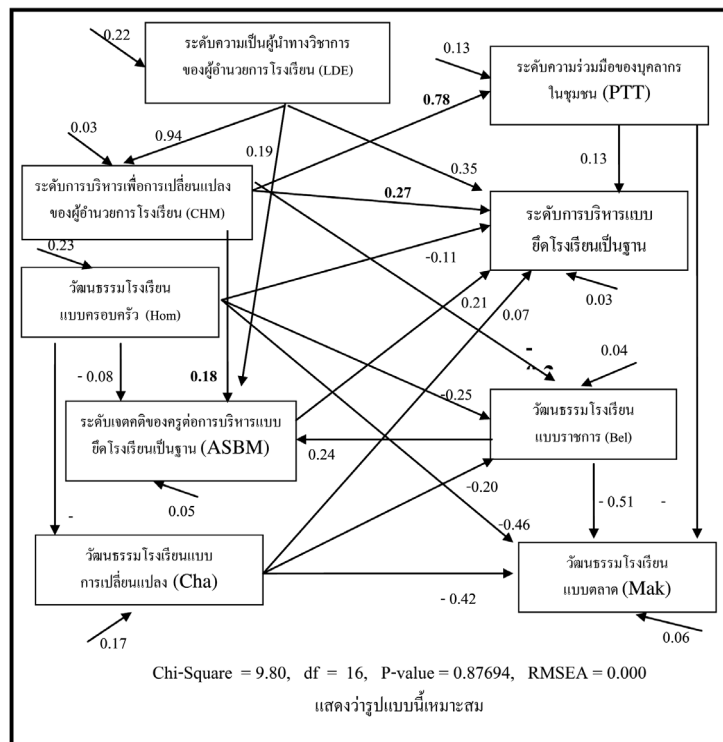
อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนปฏิบัติ

การบริหารแบบยึกโรงเรียนเป็นฐานอยู่ในระดับ

เกิดผลจากการปฏิบัติงานนั้นแล้ว ซึ่งแสดง

ถึงการพัฒนาของการปฏิบัติการบริหาร

ภาพประกอบ 2 รูปแบบแสดงอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลมีต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึกโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนเพิ่มขึ้น
มาจากปี พ.ศ. 2546 ที่สุวิมล ว่องวานิช
และนางลักษณ์ วิรัชชัย (2546) พบว่าโรงเรียน
ได้ระบุไว้ว่ามีการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็น
ฐาน แต่การบริหารยังไม่ชัดเจนนอกจากการให้
ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารการจัดการ
การศึกษาเท่านั้นในปี พ.ศ. 2547 นิภา พงศ์
วิรัตน์ (2547) วิจัยพบว่าการดำเนินงานการ
บริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน
อยู่ในระดับทำแล้ว และในปี พ.ศ. 2549
สรายุทธ โคนอก (2549) วิจัยพบว่าโรงเรียน
ปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน
อยู่ในระดับเกิดผลการปฏิบัติแล้ว เวลาผ่าน
มาจะเห็นได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติ
การบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานมากขึ้น
แทบทุกโรงเรียนจนอยู่ในระดับเกิดผลการ
ปฏิบัติงานแล้วทั้งนี้เพราะผู้บริหารมีความรู้
ความเข้าใจในการบริหารแบบยี่ดโรงเรียน
เป็นฐาน และครู มีเจตคติที่ดีต่อการบริหาร
แบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน

2. สำหรับตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลเชิง
บวกต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ด
โรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ได้แก่

(1) ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ
ของผู้บริหารโรงเรียน ($\beta = 0.35$) (2)

ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร
โรงเรียน ($\beta = 0.27$) (3) ระดับเจตคติ
ของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็น
ฐาน($\beta = 0.21$) (4) ระดับความร่วมมือของ
บุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ มีอิทธิพล
ต่อ การปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็น
ฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ($\beta = 0.13$)
ตัวแปรทั้งสี่นี้อธิบายความแปรปรวนของ
ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียน
เป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้ร้อยละ
84.00 ซึ่งนับว่า เพียงแค่สี่ตัวแปรนี้ก็ม
ีอิทธิพลส่งผลอย่างมากต่อระดับการปฏิบัติ
การบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตัวแปรที่มีอิทธิพล
มากที่สุด และเด่นที่สุด คือ ระดับความเป็น
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
($\beta = 0.35$) ส่วนตัวแปรระดับการบริหารการ
เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนนั้นม
ีความสัมพันธ์กันสูงกับระดับการบริหารการ
เปลี่ยนแปลง ($\beta = 0.94$) ซึ่งเสมือนว่าเป็น
ตัวแปรลักษณะอย่างเดียวกัน ถ้าวิเคราะห์
ด้วยการถดถอยพหุคูณจะพบว่า สองตัวแปรนี้
จะมีเพียง ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อ
ตัวแปรตาม ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการ
นั้นนับว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อระดับ
การปฏิบัติของนวัตกรรมทางการศึกษา เช่น

การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ จะเห็นได้จากการวิจัยของ ราชนัย บุญธิมา (2542) ที่วิจัยพบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรไปใช้ สมศักดิ์ ชาญสูงเนิน (2552) พบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนส่งผลต่อระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) เจตคติของครูที่มีต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานเป็นตัวแปรสำคัญเป็นอันดับสองที่ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ($\beta = 0.21$) ทั้งนี้ก็เพราะว่าถ้าผู้ปฏิบัติในโรงเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อวัตรกรรมการศึกษาใดๆแล้วก็จะปฏิบัติต่อวัตรกรรมนั้นๆ ดังที่ สิงห์ แกรนวนิล คิคคา (Singh, Granvill and Dicka, 2002) กล่าวว่า เจตคติของผู้ปฏิบัติมีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการปฏิบัติงานนั้น ๆ สมศักดิ์ ชาญสูงเนิน (2552) วิจัยพบว่า เจตคติของครูที่มีต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ส่งผลต่อระดับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

(3) ระดับความร่วมมือของชุมชนก็ส่งผลต่อระดับการปฏิบัติการของการบริหารแบบยึด

โรงเรียนเป็นฐาน ($\beta = 0.13$) ทั้งนี้ เนื่องจากการปฏิบัติงานโรงเรียนใดๆ จะสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือของบุคคลในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ (Gloeh and Clover, 1951, Cited In Gardener, 1964; Amence - Tekra, 1988 อ้างถึงใน สมจิต อุคม, 2547 :36) ตัวแปรต้นทั้งสี่ตัวแปรนี้มีอิทธิพลอย่างมาก ($R^2 = 0.84$) ต่อระดับการปฏิบัติการของการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน ไม่ว่าโรงเรียนนั้นจะมีวัฒนธรรมองค์การอย่างไร เพราะวัฒนธรรมองค์การไม่มีอิทธิพลต่อระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน และระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ดังนั้น

ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาและโรงเรียน ควรสนับสนุนและพัฒนาให้โรงเรียนมีผู้บริหารโรงเรียนที่มีความเป็นผู้นำทางวิชาการสูง และมีทักษะในการบริหารการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเจตคติที่ดีของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน ตลอดจนสร้างเสริมความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ของแต่ละโรงเรียนให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับอิทธิพลทางบวกจากระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับเจตคติของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน และระดับความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ดังนั้นผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน การบริหารการเปลี่ยนแปลง

ของผู้อำนวยการโรงเรียน เจตคติที่ดีของครูต่อการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐาน และความร่วมมือของบุคลากรในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ให้สูงขึ้นได้ ย่อมจะทำให้ระดับการปฏิบัติ การบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้นด้วย

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อ

(1) งานวิจัยนี้ พบว่า ระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน ควรศึกษาว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลต่อระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน

(2) งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น จึงควรศึกษาระดับการปฏิบัติการบริหารแบบยี่ดโรงเรียนเป็นฐานในโรงเรียนหรือสถานศึกษาอื่นๆ เช่น สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือสถานศึกษาของเอกชน โรงเรียนสาธิต หรือสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ศิริเรก สายศิริวิทย์. (2545). **บทบาทของผู้บริหารในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 6.** ปรินญา นิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิภา พงศ์วิรัตน์. (2547). **การเปรียบเทียบสมรรถนะการบริหารแบบยี่คโรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร.** ปรินญานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพศาล เลหาะโชติ. (2546). **การปฏิบัติจริงและความคาดหวังตามองค์ประกอบความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของผู้บริหารและครูโรงเรียนในมูลนิธิชาเลเซียวแห่งประเทศไทย.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชันย์ บุญธิมา. (2542). **ปัจจัยเอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย.** ปรินญา นิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมจิตร อุคม. (2547). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในภาคใต้.** ปรินญานิพนธ์ กศ.ค. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ ชาญสูงเนิน. (2552). **ตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้** วิทยานิพนธ์ ศษ.ค. นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สรายุทธ โตนอก. (2549). **รูปแบบผลลัพธ์ของการศึกษาในโรงเรียนนิติบุคคล.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ค. นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2548). **ปัจจัยเชิงพระคัมภีร์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ค. นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

สุวิมล ว่องวานิช.และนางลักษณ์ วิรัชชัย.(2546). **การประเมินผลการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 : พหุกรณีศึกษา.**ในสำนักงานวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547) .การประชุมทางวิชาการการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้. (หน้า 289-295). วันที่ 19-20 กรกฎาคม 2547. ณ ห้องคอนเวนชันฮอลล์ โรงแรมแอมบาสเดอร์ สุขุมวิท. นนทบุรี: เจริญผล.

อุมัร สवालิ่ง. (2545). **วิจัยการปฏิบัติตามแนวทางการบริหารแบบยัดโรงเรียนเป็นฐาน ตามทัศนะของผู้บริหารและครูโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสตูล.** ในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546). การประชุมทางวิชาการเรื่องการวิจัยทางการบริหารทางการศึกษา. (หน้า 1 - 8). วันที่ 22 - 23 สิงหาคม 2546. นนทบุรี : เจริญผล.

Singh, K., Granville, M. and Dicka, S. (2002). "Mathematics and Science Achievement : Effects of Motivation, Interest, and Academic Engagement."

The Journal of Education Research. 95/6 pp. 323 - 332.

Sudman, S. (1976). **Applied Sampling.** New York : Academic .